

Memoriu

Centenar: 1 Decembrie 1918 - 1 Decembrie 2018

Cercetător Dr. Ilie Gherheș
Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Baia Mare

Se știe că istoria unui popor este istoria ultimei ediții de manual. Nouă, generației de azi, generația aniversării Centenarului Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, ne revine nobila misiune de a ne exprima prinosul de recunoștință și de admirație față de momentul istoric nesimilar cu altele din evoluția noastră.

În cazul Maramureșului modalitățile de exprimare a gratitudinii față de corifeii Marii Uniri ar putea fi următoarele:

1. Elaborarea unui volum omagial (800 - 1.000 exemplare) care ar putea avea următorul titlu: „Marea Unire de la 1 Decembrie 1918; aportul maramureșenilor, chiorenilor, lăpușenilor și codrenilor” (ar putea fi un singur volum sau patru volume);

2. Editarea unor cărți cu următoarele subiecte:

- Dicționar al personalităților Marii Uniri: Maramureș, Chioar, Codru și Lăpuș (100 nume);
- Dr. Gheorghe Bilașcu - personalitate emblematică a Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918;
- Vasile Goldiș și Maramureșul sau/și Vasile Goldiș și Sătmarul;
- alte monografii, colecții de documente;

3. Reeditarea (în ediție anastatică) unele cărți reprezentative, apărute în perioada interbelică, cu tematica Marii Uniri;

4. Publicarea unui ziar închinat Marii Uniri, iar ca supliment să fie reeditat ziarul „Sfatul”, care a apărut în preajma și în timpul Unirii, la Sighetul Marmăției;

5. Realizarea unor plăcuțe din marmură sau bronz al căror text să fie stas, ca dimensiune, text și estetic, iar textul să conțină următoarele date:

„Numele.....prenumele.....,profesia.....

delegat la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918, din partea Cercului Electoral.....; Asociației.....; Instituției.....”

Exemplu: Dr. Vasile Chindriș, avocat, delegat la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918, din partea Cercului Electoral Sighet.

- Restaurarea tuturor mormintelor delegaților cu credențional (cu drept de vot - 53 delegați pentru actualul județ Maramureș);

6. Amplasarea pe monumentele funerare sau de for public a acelorași modele de plăcuțe aniversare;

7. În localitatea unde nu se știe mormântul delegatului să fie amenajat un mormânt cenotaf, de tipul mormântului soldatului necunoscut sau să fie amplasată o cruce pe peretele bisericii așa cum este practica ortodoxă;
8. După posibilități, în cooperare cu autoritățile locale, pot fi ridicate statui ale respectivelor personalități sau monumente ale Unirii;
9. Ridicarea, la Iași, a unui monument închinat voluntarilor români pentru Unire, de la Darnița, care la 9 iunie 1917 au depus jurământul față de rege și armata română, lângă acest oraș;
10. Aplicarea unei plăcuțe aniversare pe sau lângă piciorul podului „Academician Mihai Pop” de peste Tisa, care leagă localitățile Sighetul Marmăției și Solotvino (Ucraina);
11. Restaurarea mormintelor ostașilor români din Sighet, căzuți după terminarea primului război mondial, în luptele pentru eliberarea Maramureșului;
12. Restaurarea caselor memoriale:
 - „Dr. Vasile Lucaciu” din Șișești, bustul acestuia, biserica;
 - „Dr. Gheorghe Pop de Băsești”;
 - „Dr. Ilie Lazăr” din Giulești;
 - Casa Academician „Ioan Mihalyi de Apșa” din Sighetul Marmăției;
13. Ar merita ridicate monumente cu tematica Unirii în localitățile Borșa, Vișeu de Sus, Petrova, Sighetul Marmăției, Săpânța, Ieud, Dragomirești, Baia Sprie, Baia Mare, Șomcuta Mare, Seini ș.a.;
14. Organizarea unor simpozioane, conferințe naționale și internaționale;
15. Organizarea de funeralii naționale pentru singurul mort al Unirii, delegatul Ion Arion, care a fost împușcat mortal în trenul maramureșenilor, dar nu era maramureșean;
16. Organizarea unui concurs național pentru realizarea a două monumente reprezentative în București (unul închinat Marii Uniri și unul închinat voluntarilor și luptătorilor pentru cauza Marii Uniri);
17. Cei 1228 de delegați cu credențional, de la Alba-Iulia, ar putea fi făcuți cetățeni de onoare postmortem ai județelor reprezentate;
18. În anul 2018 ar fi frumos ca Parlamentul României să organizeze trei ședințe festive la Chișinău, Suceava, Alba-Iulia. Ședința de la Alba-Iulia ar putea avea 1228 de parlamentari, actuali și foști, eventual delegați ai unor regiuni din țară ș.a.;
19. Să fie amplasate statui ale Lupoaiței romane la: Baia Mare, Șișești, Băsești, Seini, Petrova, Ieud, Borșa, Slatina (Ucraina), Apșa de Mijloc (Ucraina);
20. Elaborarea unui manual de Istorie a Maramureșului, pentru învățământul preuniversitar.